

BSOS - Schipperskinderen in de toekomst

BSOS - vereniging BasisScholen Onderwijs Schipperskinderen - behartigt de belangen van het onderwijs aan schipperskinderen in de basisschool. Op welke wijze BSOS deze belangen het beste kan behartigen en welke partners daarbij nodig zijn, hangt samen met de (toekomst)visie op de ontwikkeling van het onderwijs aan schipperskinderen. BSOS heeft haar toekomstvisie (2015) uitgewerkt, zodat op alle niveaus het gesprek kan worden gevoerd.

1 Schipperskinderen van 2 tot 12 jaar: een doorgaande ontwikkeling

Het realiseren van een doorgaande ontwikkeling speelt in de hele maatschappij. De ontwikkeling van kindcentra waarin kinderen van 7.30 tot 18.30 uur kunnen vertoeven is in 2015 op veel plaatsen realiteit.

In 2015 is ook voor schipperskinderen de doorgaande ontwikkeling van 2 tot 12 jaar gerealiseerd. Uitgangspunt is een integrale aanpak in de regio. Langs deze leidraad wordt de doorgaande ontwikkeling van kinderen vormgegeven. Vanaf twee jaar wordt aan deze kinderen een passend onderwijszorgarrangement aangeboden.

Schipperskinderen stromen vanaf 6 jaar het reguliere onderwijs binnen. In de leeftijd van 2 tot 6 jaar zijn er verschillende arrangementen waar ouders een keuze uit kunnen maken.

- Voorschools: kinderen maken gebruik van de peuterspeelzaal/kinderdagopvang, gelieerd aan de school, waarbij variatie in dagdelen mogelijk is. Flexibiliteit is van belang voor de ouders en het kind.
- Vroegschool: kinderen zitten in de reguliere groepen 1 en 2 van de basisschool. Uitgangspunt bij deze arrangementen is dat de kinderen vanuit een zelfde pedagogisch (en later) didactisch kader worden benaderd.

Ouders kunnen hun kinderen vanaf 2 jaar aanmelden bij de school. Op dat moment wordt het kind bij de school ingeschreven en zorgt de school voor een passend onderwijszorgarrangement. Dat betekent dat de school er voor zorgt dat er gerichte begeleiding is en dat er in de regio het onderwijszorgarrangement wordt gerealiseerd. In eerste instantie kan dat via een afstandspakket met gerichte begeleiding of op de peuterspeelzaal/kinderdagopvang bij de school.

Vanaf 2 jaar wordt de ontwikkeling van de kinderen begeleid en gevolgd, waarbij er aandacht is voor de specifieke situatie van deze kinderen; bijvoorbeeld aandacht voor de taalontwikkeling, aandacht voor de sociaal-emotionele ontwikkeling (ontmoeting met andere kinderen). Daar hoort passende begeleiding bij, bijvoorbeeld ondersteuning van het boordonderwijs en een passend leerlingvolgsysteem (zie punt 2).

Passende begeleiding wordt gerealiseerd door een speciale 'ambulant' begeleider, die de pedagogisch-didactische kenmerken van de scholen en internaten in de omgeving en de behoeften van de kinderen kent.

Omdat het voor ouders lastig is om al op zeer jonge leeftijd van hun kind keuzes te maken, is goede begeleiding van belang. De begeleider die kennis en ervaring heeft met deze doelgroep maakt deel uit van het OrthoPedagogisch en Didactisch Centrum (OPDC).

Ouders zouden in de periode dat hun kind de leeftijd heeft van 2 tot 6 jaar, gebruik moeten kunnen maken van een financieel rugzakje om daarmee het beste arrangement te kunnen kiezen voor hun kind in hun situatie.

De eerste kapstok van deze notitie heeft betrekking op de doorgaande ontwikkeling van kinderen. Om een doorgaande ontwikkeling te realiseren is het van belang om kinderen vroegtijdig een passend onderwijszorgarrangement te bieden.

2 Specifieke behoeften vragen om een specifieke aanpak

Schipperskinderen komen uit een specifieke situatie. Dat vraagt op een aantal terreinen om een specifieke aanpak en dat heeft gevolgen op een aantal terreinen.

Inhoudelijk

Schipperskinderen worden direct ingeschreven op de basisschool waar de ouders voor kiezen. Extra monitoring van deze kinderen (met name 4-6 jaar) is nodig op het terrein van sociaal-emotionele ontwikkeling (zelfvertrouwen, weerbaarheid, faalangst), taalontwikkeling en motorische ontwikkeling. Voor deze kinderen is het van belang dat zij zich kunnen ontwikkelen in een 'vaste' sociale context, waarbij interactie tussen kinderen kan plaatsvinden. Het voordeel van een 'vaste' sociale context is dat leerlingen een meer duurzame relatie kunnen aangaan met hun sociale omgeving.

Om in te spelen op de behoeften van de kinderen worden zij vanaf binnenkomst (2 jaar) geobserveerd en gevolgd zodat een passend aanbod kan worden vormgegeven. Een pedagogisch volgsysteem kan hierbij worden ingezet.

Personeel

Pedagogisch medewerkers en leerkrachten voldoen aan de specifieke competenties die nodig zijn om de kinderen te begeleiden; deze zijn uitgewerkt en opgenomen bij de schoolspecifieke competenties van de scholen en peuterspeelzalen/kinderdagopvang. In het management heeft een medewerker gericht aandacht voor de ontwikkeling en het onderwijs voor deze leerlingen en de bijbehorende contacten.

De kennisontwikkeling en kennisverspreiding tussen pedagogisch medewerkers en leerkrachten van scholen met schipperskinderen worden centraal georganiseerd in de vorm van professionaliseringsactiviteiten, kenniskringen, websites en dergelijke. Er is een directe relatie met een OPDC. De speciale 'ambulant' begeleider die de leerling vanaf 2 jaar begeleidt en volgt in de ontwikkeling is hier aangesteld.

Er kan gebruik worden gemaakt van combifuncties (bijvoorbeeld leerkracht/groepsleider internaat of klassenassistent/begeleider BSO/TSO of leerkracht bewegingsonderwijs/motorische RT-er).

Huisvesting

Vanaf 6 jaar verblijven kinderen meestal op een internaat. De scholen hebben vroegtijdig (kinderen 1-1,5 jaar) contact met ouders om de ontwikkeling van de kinderen in een doorgaande lijn onder de aandacht te brengen. Hierbij is er aandacht voor de arrangementen die de school daarbij te bieden heeft, daarbij hoort ook de relatie met de internaten (pedagogisch en organisatorisch).

De kinderen worden opgenomen in een 'breed' kindcentrum waaraan verschillende organisaties verbonden zijn, zodat het mogelijk is een passend en ook flexibel arrangement te maken.

Organisatorisch

Om de opvang van kinderen goed te begeleiden wordt er vanuit de school een en ander georganiseerd (waaronder het zwemonderwijs). Wanneer kinderen op een internaat zitten, wordt overleg gevoerd over de (buitenschoolse) opvang. Wanneer kinderen aan de wal wonen, gelden de mogelijkheden die ook voor de andere kinderen gelden.

Er is één informatieloket voor de verschillende betrokken partijen (ouders, scholen, internaten, peuterspeelzalen/kinderdagopvang ...). Dit informatieloket biedt ouders die informatie die zij nodig hebben voor de ontwikkeling van hun kind (vanaf de voorschoolse periode).

Scholen leggen de verbinding naar de voorschoolse situatie, naar ouders, naar internaten enzovoort. Dit is van groot belang om een ononderbroken ontwikkeling te kunnen begeleiden.

Relatie ouders

Het educatief partnerschap is voor de schipperskinderen uitgewerkt en wordt door de school en de ouders gerealiseerd. Daarbij is ook de relatie met de groepsoepvoeders van het internaat opgenomen. Ouders worden betrokken bij handelingsgericht werken en vormen van afstandsonderwijs.

Kwaliteitszorg

Scholen hanteren een protocol kwaliteitsbeleid (landelijk afgestemd) en borgen de verschillende beleidsaspecten. Scholen werken mee aan audits waarin de uitvoering van het beleid wordt getoetst.

De tweede kapstok gaat over datgene wat een school (team) moet realiseren om een doorgaande ontwikkeling van schipperskinderen van 2 tot 12 jaar mogelijk te maken.

Uitgangspunt is dat de school de regie heeft over het realiseren van deze ontwikkeling voor de kinderen. De school kan op onderdelen andere organisaties/medewerkers inschakelen.

3 Scholen met schipperskinderen profileren zich

Scholen die schipperskinderen opnemen, zijn scholen met extra kwaliteiten. Zij hebben op alle fronten waar extra aandacht nodig is een passend antwoord geformuleerd. Dat betekent onder andere dat zij zich als school profileren met hun specifieke kwaliteiten.

Deze kwaliteiten komen tot uiting in:

- de doorgaande lijn van 2 tot 12 jaar die zij voor schipperskinderen realiseren in inhoud en organisatie;
- het passend aanbod dat voor de kinderen wordt gerealiseerd (flexibel, bijvoorbeeld extra dagen om te spelen op peuterspeelzalen of deel te nemen aan onderwijs in onderbouwgroepen);
- de professionaliteit van het team (pedagogisch medewerkers en leerkrachten);
- de contacten met de ouders (educatief partnerschap);
- het leerlingvolgsysteem;
- de opvang van kinderen tussen school en boord/internaat;
- de afstemming op landelijke ontwikkelingen;
- de doorgaande lijn naar het voorgezet onderwijs.

De school profileert zich naar de partners in de omgeving door zichtbaar te maken waar zij voor staat en actief relaties aan te gaan. Het protocol kwaliteitsbeleid wordt zichtbaar gemaakt op de website, schoolgids, flyers en dergelijke. Scholen zijn actief in profilering bijvoorbeeld op de schippersbeurs, waarbij de scholen vooraf met elkaar hebben afgestemd.

Het bestuur waaronder de school valt, onderstreept het belang van de kwaliteit van de opvang en het onderwijs aan schipperskinderen. In het strategisch beleid van het bestuur is aandacht voor schipperskinderen opgenomen en is afstemming op het landelijk kader gerealiseerd. In het jaarverslag wordt aan deze doelgroep aandacht besteed. In de lokale omgeving zijn de besturen actief in het positioneren van deze doelgroep bij ontwikkelingen rond LEA, REA en Passend Onderwijs.

De derde kapstok heeft betrekking op het bestuurlijk niveau. Besturen die scholen met schipperskinderen onder haar hoede hebben, ondersteunen deze scholen in hun positionering en lokale en regionale profilering en het realiseren van deze schoolspecifieke kwaliteiten.

Schipperskinderen blijvende aandacht

BSOS zorgt op landelijk niveau voor de belangenbehartiging van het onderwijs voor schipperskinderen. Daarbij hanteert BSOS de volgende uitgangspunten (uit het strategisch beleidsplan).

Belangenbehartiging

BSOS behartigt de belangen van het onderwijs aan schipperskinderen in de basisschool. BSOS werkt landelijk, het onderwijs aan schipperskinderen kenmerkt zich door spreiding over het gehele land en een zekere mate van versnippering. Belangenbehartiging betekent in ieder geval het zorgdragen voor voldoende faciliteiten.

Pro-actief

BSOS heeft een pro-actieve houding. Er wordt actief uitgedragen waar BSOS voor staat. BSOS wil zich extern en intern profileren.

Klein, maar betrokken

BSOS maakt zich sterk voor een relatief kleine groep kinderen. BSOS richt zich op het actief bundelen van krachten en zoekt naar hechte onderlinge samenwerking zowel met de scholen als met andere relevante betrokkenen. BSOS is zowel naar buiten als naar binnen betrokken.

Steunpunt

BSOS wil een steunpunt zijn voor overheden, scholen, besturen, ouders en kinderen. De invulling van het steunpunt is beleidsontwikkeland, adviserend, ondersteunend en informatief.

Onderwijs op maat

BSOS maakt zich sterk voor het onderwijs aan schipperskinderen in de basisschool in relatie tot walkinderen. BSOS maakt zich tevens sterk om schipperskinderen binnen Passend Onderwijs een structurele plaats te geven. Het onderwijs en de begeleiding kenmerken zich door het erkennen en herkennen van de specifieke behoeften van deze kinderen.

Het visiedocument ‘Schipperskinderen in de toekomst’ gebruikt BSOS om op landelijk niveau aandacht te vestigen op de doorgaande ontwikkeling van kinderen van 2 tot 12 jaar en wat er nodig is om deze ontwikkeling optimaal te ondersteunen.

De vierde kapstok betreft het landelijk niveau waar BSOS zich sterk maakt voor deze groep kinderen en de verbindingen legt die uiteindelijk het primaire proces ten goede komen.

Ingrid Veeke (auteur), KPC Groep

© BSOS, juli 2009

Fotografie: Ton van der Vorst

